

Панфілова Тетяна Олександрівна

доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри європейської інтеграції та права Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

ORCID: 0000-0002-7924-8716

e-mail: tetiana.panfilova.71@gmail.com

ДОСВІД УКРАЇНЦІВ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ У ПОБУДОВІ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ ст.)

Висвітлено складні події кінця ХІХ – початку ХХ ст., які відбувалися на теренах Східної Галичини. Йдеться про процеси, що стосуються історичного досвіду українців у побудові системи місцевого самоврядування, формування Галицького Крайового Сейму, міських, сільських органів виконавчої влади, про вічовий рух за загальне виборче право як важливий етап боротьби за становлення структур громадянського суспільства. Проаналізовано перспективи українського державотворення початку ХХ ст., які переконливо вказують на наявність і готовність українства власними силами будувати кооперацію, банківську та кредитну справу, а також необхідні управлінські структури, які наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. вражали бажанням змін і давали приклад українцям по інший бік Дніпра.

Ключові слова: державність; державотворення; громадянське суспільство; національна ідея; національна свідомість; патріотизм.

Постановка проблеми. Досвід українського державотворення потребує всебічного вивчення і поширення. Внаслідок тривалого панування радянської тоталітарної системи, замовчування і приховування фактів від широкого загалу втрачено розуміння власної причетності до розбудови свого краю. Це призвело до тотального незнання і нерозуміння населенням України надбань їх пращів. З огляду на наявність із кінця 90-х рр. ХХ ст. доступу до джерел, періодики і документів, виникла необхідність висвітлити історичні факти, суть яких міняє політичні акценти сучасних опонентів і прихильників українського державотворення. Тому досвід політичного становлення і самоврядування дасть можливість оцінити помилки минулого і попередити нові.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історичний досвід минулого може надихнути управлінців (за умови їхньої самоосвіти) до вивчення конкретних фактів, які вже мали місце в історії України, бо сучасність – це ланцюжок аналогій. Так, окремі моменти розвитку демократичних основ українського суспільства кінця ХІХ – початку ХХ ст. розглядали учені: Ю. Сливка, Б. Савчук, В. Сергійчук, Т. Гунчак, В. Верстюк, С. Віднянський, М. Мудрий, О. Аркуша та інші.

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. За останні десятиліття державотворчого пошуку в Україні відбулося багато

змін, які вказують на відсутність розуміння керівниками держави необхідності серйозних наукових розробок, які б, з одного боку, розкрили суть українського менталітету і ставлення до власного майбутнього, а з іншого – гарантували прагматичне просування у напрямку позитивних змін. Оскільки актуальні нині процеси децентралізації місцевого управління, порівняно з минулим, прискіпливо не вивчались, то цей аспект проблеми розглядається у цій статті.

Виклад основного матеріалу. Визначальним етапом формування самоврядних структур у Східній Галичині були революційні події 1848 – 1849 рр. та адміністративні реформи в Австрійській державі. 1848 р. австрійський уряд потрактував українців як окрему націю. Тому, коли 1861 р. в Австрійській імперії були створені крайові представницькі органи, внаслідок перших виборів до Галицького сейму було обрано 150 послів, зокрема 1/3 місць належала українцям. Українська громадськість поклала на Крайовий сейм великі сподівання, зокрема стосовно полагодження національно-політичних проблем та українсько-польських взаємин. У пресі з'явилося звернення “Русь жєлає згоди”. “Нині час в настоящім сеймі погодитись з Русином Ляху. Нині час! Уложивши слушні признанія обопільні й предложивши ті ж високому правительству до підтвердження і зложивши віками жившу вражду. Нині час вам, викинувши з сердець свою гордість, облуду й підступ откровенно подати русину долонь приязні братньої к созданию вікотривалого храму згоди на пространстві всецільного отечества нашего” [1].

Склад, компетенція та діяльність Крайового сейму визначалися крайовим статутом та Виборчою сеймовою ординацією для Галичини, а також додатками до цісарського патенту від 26 лютого 1861 р. Крайовий сейм був співучасником законодавчої влади, впливав на розвиток національних культур та соціально-економічні відносини й діяльність суспільних громад, а також узгоджував інтереси різних національних груп. Сейм складався із 150 депутатів, а за законом 1901 р. – зі 161.

Відзначимо, що послы до Віденського парламенту обиралися крайовими сеймами. 1861 р. українці отримали 46 мандатів, 1867 р. – 38, 1870 р. – 32, 1876 р. – 14, 1883 р. – 9, 1889 р. – 16, 1895 р. – 11 [2]. Таким чином, можна стверджувати, що коли 1860 – 1861 рр. в Австро-Угорській монархії утверджувалися парламентські традиції, українці в цьому процесі брали активну участь, засвідчуючи готовність захищати власні політичні, соціально-економічні і національно-культурні інтереси [3].

У Галичині існували дві вертикалі влади: урядова – намісництво, староство і Крайова – виборна (Сейм з Крайовим віділом та повітовими радами). Галицький Крайовий Сейм був провідною законодавчою установою, в якій зосереджувалася законодавча діяльність українців. Тому вже у перший період українське сеймове представництво 1861 – 1873 рр. почало формувати концепцію Галицької автономії.

Українські послы в крайовому сеймі були репрезентантами інтересів краю. З самого початку своєї діяльності вони утверджували національну ідентичність

галичан, боролися за їх соціально-економічні, національно-політичні і культурно-освітні права, брали активну участь у становленні мовно-освітнього та виборчого законодавства, а також у діяльності загальнодержавних парламентських установ. Загалом, українські послы трактували Крайовий Сейм як поле боротьби за національну рівноправність і, таким чином, пробуджували національну свідомість широких прошарків населення [4].

До 1848 р. місцева адміністративна і судова влада Східної Галичини у містах належала магістратам, на решті території – домініям, які уособлювали єдність власності і влади, представлені шляхтою, Церквою і державою. Унаслідок адміністративної реформи домінії розпалися на двір і громаду. Остання перетворилася у самодіяльну адміністрацію селян. 17 березня 1849 р. австрійський уряд, керуючись принципом, за яким головною засадою вільної держави є громади, схвалив закон про громади, який передбачав створення у громадах виборних органів влади як виконавчих органів уряду на місцях. Таким чином були створені також повітові та окружні органи самоврядування [5].

1856 р. уряд схвалив тимчасову постанову про громадський устрій місцевих громад, які отримали статус окремих адміністративних одиниць, підпорядкованих державним повітовим органам влади. Галицька шляхта висловилася за відокремлення від сільських громад. Тоді 5 березня 1862 р. був ухвалений закон, згідно з яким у громадах у селах і містах створювалися органи громадського (гмінного) самоврядування. Громадські ради були уповноважені схвалювати постанови, а громадська влада стала виконавчим та контролюючим органом за діяльністю структур громадського самоврядування, підпорядкованих органам повітового самоуправління й урядові. Законом про повітове представництво створювалися повітові ради та їх виконавчі органи – повітові виділи. Лютневий патент 1861 р. став законодавчою підставою для формування крайових представництв.

Важливо наголосити, що закон 1866 р. про місцеве самоврядування ствердив перевагу польського елемента над українським. Це мало дуже негативні наслідки, оскільки провокувало українсько-польське протистояння, зокрема стосовно використання органів місцевої влади у боротьбі поляків за розширення своїх повноважень, з одного боку, та дискредитацію українців у соціально-економічному і культурно-політичному житті – з іншого. Українці виступали за узаконення і розширення прав повітових рад. Тому й точилася боротьба за незалежнення повітових рад від староств, адже у повітових радах під час суперечок українці здобували більшість. Але представники влади їх не визнавали.

Така ситуація ставала особливо конфліктною і нестерпною наприкінці 70-х і, насамперед, у 80-х рр. XIX ст., коли внаслідок зростання національної самосвідомості українців та активізації їх соціально-економічної й суспільно-політичної діяльності, посилювалося їхнє прагнення брати участь у всіх ланках системи крайового адміністративного управління.

Водночас саме у цей період польські політичні кола почали висувати гасло галицької, єдиної для Східної і Західної Галичини автономії як засіб утвердження своєї влади на всій території Галичини. Цілком зрозуміло, що польські політичні партії одностайно виступали за широку автономію для Галичини [6].

З уваги на це, діяльність українських адміністративних структур була підпорядкована утвердженню концепції “органічної праці”, яка передбачала максимальне використання конституційних свобод для зміцнення впливу структур місцевого самоуправління та усунення поляків від монопольного контролю, що й спричинило зростання ваги українського чинника в австрійській політиці.

У статті “Малоруська національність”, опублікованій у газеті “Правда”, народовці стверджували, що державну незалежність за Данила Галицького і Богдана Хмельницького українці втратили не лише з вини “лихої долі та лютих ворогів”, але й через власне недбальство. Тому автори статті закликали до “організації внутрішньої сили народу”, максимального використання з цією метою австрійського конституційного режиму, бо “конституція подає борцям за народність і народ могуті оружжя в руки, оружжя вільного слова і письма й дає народові до повного ступеня можливість рішати самому свою долю... Яка б не була наша конституція в Австрії, а все таки, чим довше вона триватиме, тим більше мусить упадати вплив шляхти, а отже Польщі (на Русі), а тим більше приходитиме народ до пізнання свого соціального значення, тим більше про те буде змагатися значення народу, отже сила рушійна” [7].

Водночас наприкінці 80-х рр. XIX ст. В. Бачинський задекларував ідею еволюції австрійської конституційної системи, яка 1880 р. була закріплена у програмі Народної Ради. Хоч вимога поділу Галичини на українську і польську частини не увійшла до цієї програми, все ж вона залишалася політичним ідеалом українців. Народовці вимагали поєднання національного і територіального принципів організації місцевого самоврядування. Саме тому вони розпочали боротьбу за здобуття ключових позицій у системі державної влади і наповнення галицької та австрійської політики українським змістом [8].

На думку М. Мудрого, “українське населення Галичини у своїй масі, незважаючи на незалежницькі гасла, (провідники українських політичних партій включили до своїх програм гасло незалежної, соборної України, як кінцеву мету своєї діяльності) на даному етапі, тобто за умов існування Австро-Угорської та Російської імперій, оцінювали політику Відня за позитивною формулою: що вона (ця політика) українцям дала, а не навпаки. Під таким кутом зору допомога здобуткам українців була більш ніж промовистою” [9].

Загалом, наприкінці XIX – початку XX ст. у Галичині сформувалася досить чітка система органів самоврядування.

У середині XIX ст. вся територія Австро-Угорщини в адміністративному аспекті була поділена на 19 циркулів – зі староствами, а 1867 – на повіти. Зокрема, в Галичині – 51 повіт. Тоді ж територія Австро-Угорщини складалася з коронних

країв. Очолив Галицький Коронний Край призначений імператором намісник, до компетенції якого належали питання підтримки правопорядку, опікування освітою, релігією та культурами, торгівлею і промисловістю, сільським господарством та будівництвом. Крайова Шкільна Рада призначала директорів та вчителів середніх шкіл. Крайовій Шкільній Раді підлягали окружні ради, які курували народні школи, учительські семінарії та гімназії, торгові і промислові школи.

Найнижчою ланкою державного апарату на місцях були начальники міських і сільських общин: війти в селах і бургомістри в містах. Вони підлягали повітовим старостам. Столичні міста Львів у Галичині та Чернівці у Буковині керувалися власними статутами і були містами крайового підпорядкування.

Львівська міська рада складалася зі 100 депутатів, яких міщани обирали на три, а з 1896 р. – на шість років. Більшість у міській раді становили поляки, а українці та євреї були у меншості. До прикладу, 1892 р. у міській раді Львова було всього 4 українці – директор “Народної Торговлі” В. Нагірний, професор університету І. Шаранович, вчитель гімназії В. Шухевич та канонік Л. Туркевич. На жаль, внаслідок наступних виборів до Львівської міської ради не увійшов жоден українець.

Львівська міська рада складалася з 5 секцій: перша (11 депутатів) опікувалася релігійними справами. Друга (25 депутатів) займалася майновими справами, а також торгівлею і промисловістю; третя (25 депутатів) опікувалася будівництвом та громадськими роботами; четверта – (25 депутатів) займалася проблемами безпеки, поліцейськими й військовими справами та охороною здоров’я; п’ята (18 депутатів) полагоджувала організаційні та питання освіти. Окрім секцій, міська рада створювала постійні та тимчасові комісії у складі від 3 до 7 осіб.

Згодом, з огляду на поділ Львова на п’ять районів (Центральний, Галицький, Краківський, Жовківський і Личаківський), міська рада обирала зі своїх депутатів 18 делегатів на один рік, а потім на три роки, які у районах виконували функції уповноважених. Згодом, ухвалою міської ради кількість делегатів збільшилася до 25.

Виконавчим органом Львівської міської ради був магістрат, який складався з президента, двох віце-президентів, делегатів та радників. Загальна кількість працівників магістрату становила 1871 р. від 326 до 530 осіб 1895 р. Президент міста обирався на весь термін повноважень ради.

Поряд із органами державної адміністрації (намісник, староста, начальники міських і сільських гмін) у Галичині функціонували ще й органи місцевого самоврядування. За законом від 12 серпня 1886 р. органи самоврядування обирали мешканці міст та сіл, які не менше одного року сплачували безпосередній податок. Окрім Львова та Кракова, які мали окремі структури, для 30 міст Галичини – Бережан, Бродів, Городка, Коломиї, Тербовлі, Жидачева, Самбора, Дрогобича, Тернополя та інших 1889 р. був схвалений окремий закон.

Повітові ради обиралися на 6 років і склалися з 26 депутатів. Вони займалися, здебільшого, господарськими питаннями та могли встановлювати додатки до безпосередніх податків у розмірі до 20% [10].

На зламі XIX – XX ст. вагомим чинником українського демократичного руху в Східній Галичині була боротьба за реформу виборчої системи, зокрема виборів до органів місцевого самоуправління. Адже запровадження загального, прямого, рівного і таємного голосування однозначно робило українців впливовим урядово-політичним елементом у Східній Галичині, зокрема в повітових радах [11].

23 жовтня 1905 р. у Галицькому сеймі на порядок денний виносилося питання про обговорення виборчої реформи, суть якої полягала в тому, щоб запровадити загальне, пряме, рівне і таємне виборче право.

На сеймовому засіданні К. Левицький висловив сподівання на дієвість “національного ключа” під час виборів до національних рад. Власне ця обставина, на переконання К. Левицького, назавжди усунула б маніпуляції і зменшила напругу у відносинах між громадами і двором, селянством та шляхтою. Адже внаслідок зростання національної свідомості, українське селянство ставало вагомим у взаєминах громади й двору, а отже, і в національному аспекті. У 80-х рр. XIX ст. українство переросло межі мононаціональної проблематики й перетворилося у вагомий чинник господарсько-економічного та суспільно-політичного життя краю. 28 листопада 1880 р. український посол М. Король висловився проти збереження того стану, коли двірський обшар становив окрему адміністративну одиницю. З того середньовічного закутку, на думку М. Короля, новітнє законодавство повинно йти з поступом часу і цивілізації та “уже назавжди знищити той мур хінський, котрий одділяє властителів більших посілостей від властителів меншої власності”. Бо ж цивілізаційний “рух у світі йде до того, щоб різницю між станами знести і затерти”.

На зламі 1905 – 1906 рр. у східногалицьких повітах розпочався вічовий рух за загальне виборче право. У лютому 1906 р. австрійський уряд опрацював законопроект, який передбачав запровадження загального виборчого права, прямих виборів, таємне голосування та скасування курій. Галичині було виділено 28 із 425 мандатів: із них 18 на 23 великі міста, 1 – на 30 тисяч населення, 32 – на Західну (1 мандат на 72 тисячі населення) і 36 на Східну Галичину (1 мандат на 11360 населення). У селах і містечках створювалися двомандатні округи, які відкривали шлях до здобуття мандатів у Східній Галичині. Поляки й українці могли розраховувати приблизно на третину представництва від Галичини. Польські політики проект не схвалювали, тому згодом розпочали переговори про це з урядом. У відповідь Народний Комітет Української Національно-Демократичної партії закликав до сільськогосподарського страйку та до об’єднання на ґрунті боротьби за загальне виборче право. “Стоїмо на переломі, – заявив депутат від Стрия Є. Олесницький, – ...від цієї справи зависить наша будучність. Ми всі були б негідні сеї хвилі, коли б не вміли єї визискати. Перед

сею справою повинні умовкнути всі наші домашні сварки, яко малозначущі. Лишим їх на пізніші часи. Нам треба злуки, згоди і праці”. 2 грудня 1905 р. сеймове представництво обнародувало аналогічну заяву, а 13 грудня Комітет Української Народно-Демократичної партії видав з цього приводу “Маніфест до всіх русинів Галицької землі”, у якому прирівняв вагу моменту до революції 1848 р. і ствердив, що поляки докладуть усіх зусиль, аби мінімізувати переваги реформи для українців [12].

На підтримку українського сеймового представництва в Галицькому сеймі у багатьох повітах розпочався вічовий рух за загальне виборче право.

Пересвідчившись у неможливості пригальмувати чи зупинити соціально-економічну та національно-політичну активність українців на початку 1914 р. Сейм ухвалив закон про зміну статусу Крайового Сейму, а також нову Сеймову виборчу ординацію, санкціоновану цісарем 8 липня 1914 р., що передбачала “національний ключ” під час виборів до Галицького Сейму. Така ухвала була виявом національно-політичного компромісу між урядом та політичними партіями.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, вивчаючи та аналізуючи факти з історичного минулого України, потрібно виносити чітке розуміння прагнень українства на створення власної самостійної, соборної, національно гідної держави з усіма її атрибутами. Саме події кінця ХІХ – початку ХХ ст. у Східній Галичині стали тим ключовим моментом підтвердження наявності державотворчої свідомості українського населення краю, що свідчить про наявність досвіду формування інституційної структури держави, вміння знаходити політичний компроміс у потрібний момент та прогнозувати власне майбутнє.

Список використаної літератури

1. Мудрий М. Спроби українсько-польського порозуміння в Галичині (60 – 70-ті роки ХІХ століття) // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Львів : Інститут Українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 1997. Вип. 3/4. С. 63.
2. Аркуша О. Політика польських клубів Галицького сейму щодо українського питання // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність : зб. на пошану професора Юрія Сливки. Вип. 7. Львів : Інститут Українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 2000. С. 191, 192.
3. Аркуша О. Парламентська традиція галицьких українців у другій половині ХІХ – початку ХХ ст. // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Західно-Українська народна республіка, історія і традиції / відп. ред. Сливка Юрій. Львів : Інститут Українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 2000. Вип. 6. С. 68.
4. Аркуша О. Крайовий сейм у висвітленні сучасної польської історіографії // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність : Ювілейн. зб. на пошану Феодосія Стебля. Вип. 9. Львів : Інститут Українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України, 2001. С. 344—347.

5. Мудрий М. Місцеве самоврядування в Галичині в контексті українсько-польських взаємин (друга половина XIX століття) // Україна в минулому. Київ ; Львів, 1996. Вип. 9. С. 77—79.
6. Мудрий М. Галицька автономія у 70 – 80 роках XIX століття. Українське та польське бачення // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність : зб. на пошану професора Юрія Сливки. Вип. 7. Львів : Інститут Українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2000. С. 177.
7. Там само. С. 180, 181.
8. Там само. С. 180, 181.
9. Мудрий М. Ідейні витоки ЗУНР: національні та політичні орієнтації галицьких українців у XIX – початку XX століття // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Західно-Українська народна республіка, історія і традиції / відп. ред. Сливка Юрій. Львів : Інститут Українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2000. Вип. 6. С. 96—99.
10. Кульчицький В. С. Державний лад і право Галичини (у другій половині XIX – на початку XX ст.). Львів, 1966. С. 4—6; 13—16; 21—36.
11. Мудрий М. Спроби українсько-польського порозуміння в Галичині... С. 83—91.
12. Аркуша О. Українське представництво в Галицькому сеймі 1901 – 1907 роках // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Т. ССЛІ : Праці історично-філософської секції. Львів, 2006. С. 222—226.

Статтю подано: 13.02.2019

Статтю схвалено: 20.03.2019

Panfilova Tetiana Oleksandrivna

*Doctor of Historical Sciences, associate professor of the
European Integration and Law Department of Lviv Regional Institute
for Public Administration of the National Academy for Public Administration
under the President of Ukraine
ORCID: 0000-0002-7924-8716
e-mail: tetiana.panfilova.71@gmail.com*

EXPERIENCE OF UKRAINIANS OF THE EASTERN GALICIA IN SETTING LOCAL SELF-GOVERNMENT SYSTEMS (END OF THE XIX – BEGINNING OF THE XX CENTURY)

Problem setting. In the article, the author covers the complex events of the late XIX – early XX century, which took place in the Eastern Galicia. These are the processes concerning the historical experience of Ukrainians in building a system of local self-government, the formation of the Galician Regional Sejm, city and rural executive authorities, and the partisan movement for universal suffrage as an important stage in the struggle for the formation of civil society structures.

The experience of Ukrainian state-building needs to be thoroughly studied and disseminated. Due to the long dominance of the Soviet totalitarian system, the silence and concealment of facts from the general public, the understanding of its own involvement in the development of its own land has been lost. This led to a total lack of knowledge and

understanding of the people of Ukraine about the achievements of their great-grandfathers. Due to the availability of access to sources, periodicals and documents from the end of the 1990s, it became necessary to highlight historical facts, the essence of which is changing the political accents of modern opponents and supporters of the Ukrainian state-building. The author's reflections on the prospects of Ukrainian statehood at the beginning of the 20th century convincingly point to the presence and willingness of Ukrainians to build their own cooperation, banking and credit affairs, as well as the necessary administrative structures that in the late XIXth and early XXth centuries aroused the desire for changes and gave an example to Ukrainians on the other side of the Dnieper.

Recent research and publications analysis. The historical experience of the past can inspire managers (in the circumstances of their self-education) to study the concrete facts that have already taken place in the history of Ukraine, and for the present, it is a chain of analogies. So some aspects of the development of democratic foundations of Ukrainian society at the end of the nineteenth and early twentieth centuries were considered by the following scientists Yu. Slyvka, B. Savchuk, V. Serhiichuk, T. Hunchak, V. Verstiuk, V. Vidnianskyi, M. Mudryi, A. Arkusha and others.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem. During the last decades of the state-building searches in Ukraine there have been many changes that indicate that the leaders of the state lack understanding of the necessity for serious scientific developments, which, on the one hand, would reveal the essence of the Ukrainian mentality and attitude towards their own future, and, on the other – would guarantee the pragmatic advancement in the direction of positive changes. Since currently topical processes of local government decentralization, when comparing to the past, are not carefully studied, this aspect of the problem is considered in this article.

The purpose of the paper is to uncover the experience of building political representation at the national and local levels of self-government by the Ukrainian community of the Eastern Galicia, problems of state-building, the desire for national freedom, combating external enemies and internal challenges.

Paper main body. The author reveals the role of the Ukrainian people of Eastern Galicia in consolidating all the national-patriotic forces of the region in the struggle for the establishment of self-governing institutions in the process of state building.

Thus, it is a question of creating favourable conditions for institutional and state-building development. The peculiarity of the historical development of Ukrainian people of the Eastern Galicia was that, in connection with the foreign enslavement, for centuries, the main core of the construction of a national-state cell was the preservation of its national identity by the Ukrainians and the consolidation of national patriotic forces for the realization of their cherished dream – the restoration of the state independence and unity of Ukraine.

Conclusions of the research and prospects for further studies. By studying these historical events, we are witnessing some analogy of the past with the present, consistent with the search of the state-owned approach in solving the problems of modern Ukraine. Because of the ignorance of the histories of their people, errors and charges are being revised. The experience, causes of mistakes and ways out of the national crisis in the process of Ukrainian statehood, as well as 100 years ago, are still topical to modern Ukraine.

Key words: statehood; state-building; civil society; national idea; national consciousness; patriotism.

References

1. Mudryi, M. (1997). Sproby ukrainsko-polskoho porozuminnia v Halychyni (60 – 70-ti roky XIX stolittia). *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, Issue 3/4, pp.63 [in Ukrainian].
2. Arkusha, O. (2000). Polityka polskykh klubiv Halytskoho seimu shchodo ukrainskoho pytannia. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, Issue 7, pp. 191, 192 [in Ukrainian].
3. Arkusha, O. (2000). Parlamentska tradytsiia halytskykh ukraintiv u druii polovyni XIX – pochatku XX stolittia. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist. Zakhidno-Ukrainska narodna respublika, istoriia i tradytsii*, Issue 6, pp. 68 [in Ukrainian].
4. Arkusha, O. (2001). Kraiovyi seim u vysvitleni suchasnoi polskoï istoriohrafii. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, Issue 9, pp. 344-347 [in Ukrainian].
5. Mudryi, M. (1996). Mistseve samovriaduvannia v Halychyni v konteksti ukrainsko-polskykh vzaiemyn (druga polovyna XIX stolittia). *Ukraina v mynulomu*, Issue 9, pp. 77-79 [in Ukrainian].
6. Mudryi, M. (2000). Halytska avtonomiia u 70-80 rokakh XIX stolittia. Ukrainske ta polske bachennia. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, Issue 7, pp. 177 [in Ukrainian].
7. Ibid. pp. 180, 181.
8. Ibid. pp. 180, 181.
9. Mudryi, M. (2000). Ideini vytoky ZUNR: natsionalni ta politychni oriientsiï halytskykh ukraintiv u XIX – pochatku XX stolittia. *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist. Zakhidno-Ukrainska narodna respublika, istoriia i tradytsii*, Issue 6, pp. 96-99 [in Ukrainian].
10. Kulchytskyi, V. S. (1966). *Derzhavnyi lad i pravo Halychyny (u druii polovyni XIX – na pochatku XX st.)*. Lviv. pp. 4-6; 13-16; 21-36 [in Ukrainian].
11. Mudryi, M. (1997). Sproby ukrainsko-polskoho porozuminnia v Halychyni... pp. 83-91.
12. Arkusha, O. (2006). Ukrainske predstavnytstvo v Halytskomu seimi 1901 – 1907 rokakh. *Zapysky Naukovoho tovarystva im. T. Shevchenka*, Vol. CCLI : Pratsi istorychno-filosofskoi sektiï, pp. 222-226 [in Ukrainian].

Paper submitted: 13.02.2019

Paper accepted: 20.03.2019

Цитування: Панфілова Т. О. Досвід українців Східної Галичини у побудові системи місцевого самоврядування (кінець XIX – початок XX ст.) // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 1(58) : у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛПІДУ НАДУ, 2019. С. 26—35. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.58.2019.168697>).

Citation: Panfilova, T. O. (2019). Dosvid ukraintiv Skhidnoi Halychyny u pobudovi systemy mistsevoho samovriaduvannia (kinets XIX – pochatok XX st.). *Efficiency of Public Administration*, Issue 1(58), pp. 26-35. (DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.58.2019.168697>).